

Een krachtige leeromgeving t.b.v. GOK

Betekenis voor betrokkenheid en leerwinst

Evelien Buyse
Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs

december 2010

Situering CEGO in het GOK-verhaal

Basisfilosofie

NIET:

Lineair-rationele aanpak

- Kind past niet in systeem
- Kind moet zich aanpassen
- Bijv. early days ZVB
speelleerclasses
- Vnl. remediëren
- Korte termijn effecten

WEL:

Leerlinggerichte aanpak

- Systeem past niet bij kind
- Systeem aanpassen
- Zorgbrede (basis)aanpak
invulling: zie verder !
- Vnl. preventie
- Lange termijn effecten
- ~ **DRAAGKRACHT**
- ~ **inclusief onderwijs**

PARADIGMA SHIFT

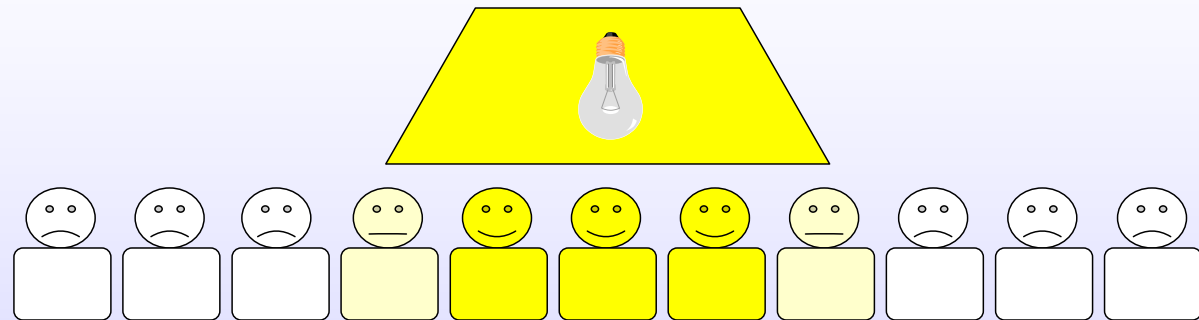
Steunpunt GOK

- Wetenschappelijke partners:
 1. Centrum Taal & Onderwijs (KUL)
 2. Centrum Ervaringsgericht Onderwijs (KUL)
 3. Steunpunt Diversiteit & Leren (Ugent)

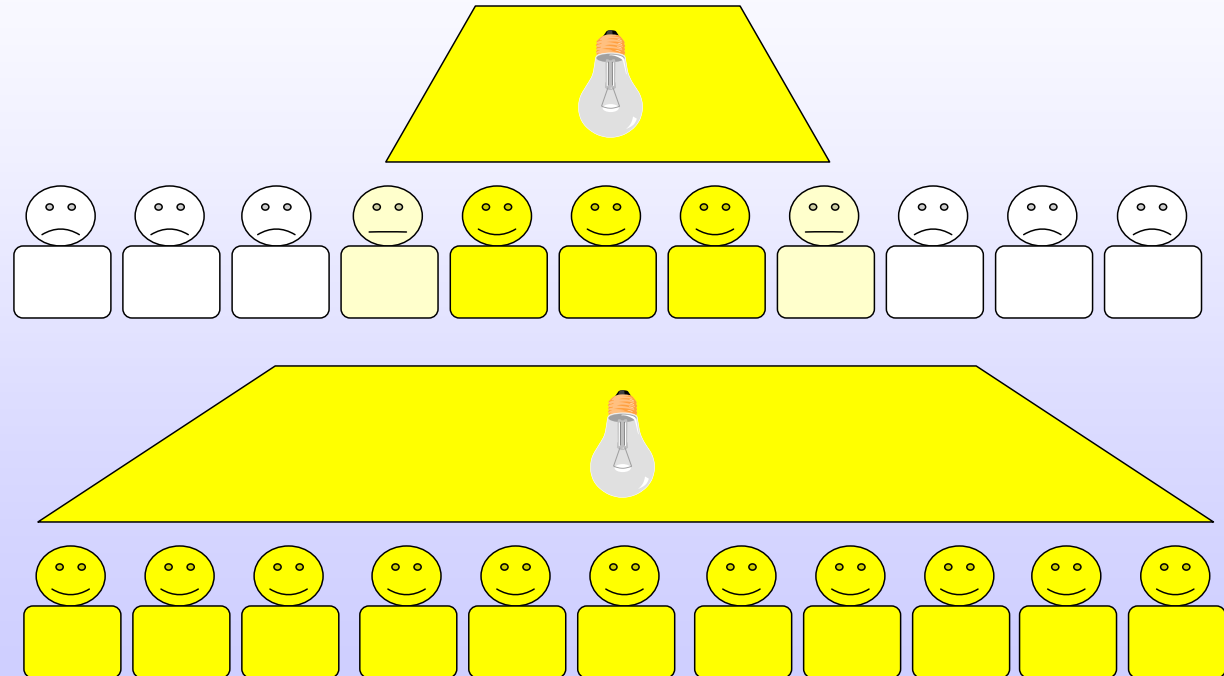
- Prioritaire speerpunten:
 1. Taalvaardigheidsonderwijs
 2. Preventie & remediëring
 3. Omgaan met diversiteit

- Pedagogische visies
 - ~ onderwijskwaliteit in het algemeen

Zorgverbreding op klasniveau

Zorgverbreding op klasniveau

Onderwijskwaliteit

Onderwijskwaliteit

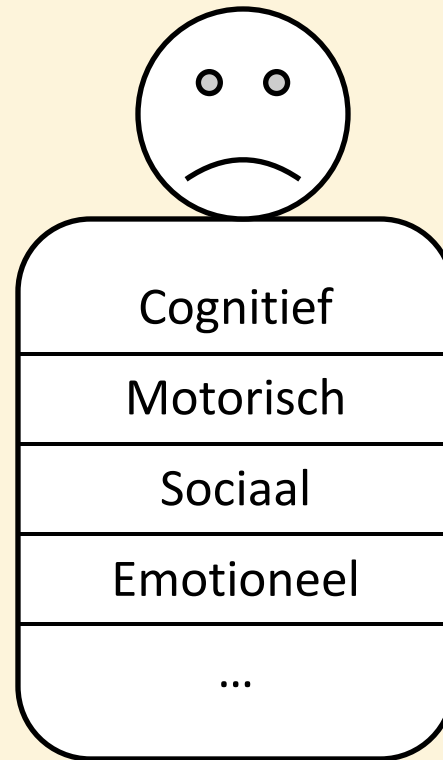
Onderwijskwaliteit

Taalvaardigheden
Wiskundevaardigheden
Motorische vaardigheden
Sociale vaardigheden
Zelfbeeld

...

Zorgverbreding op leerlingniveau

Onderwijskwaliteit

AANPAK

EFFECT
outcomes

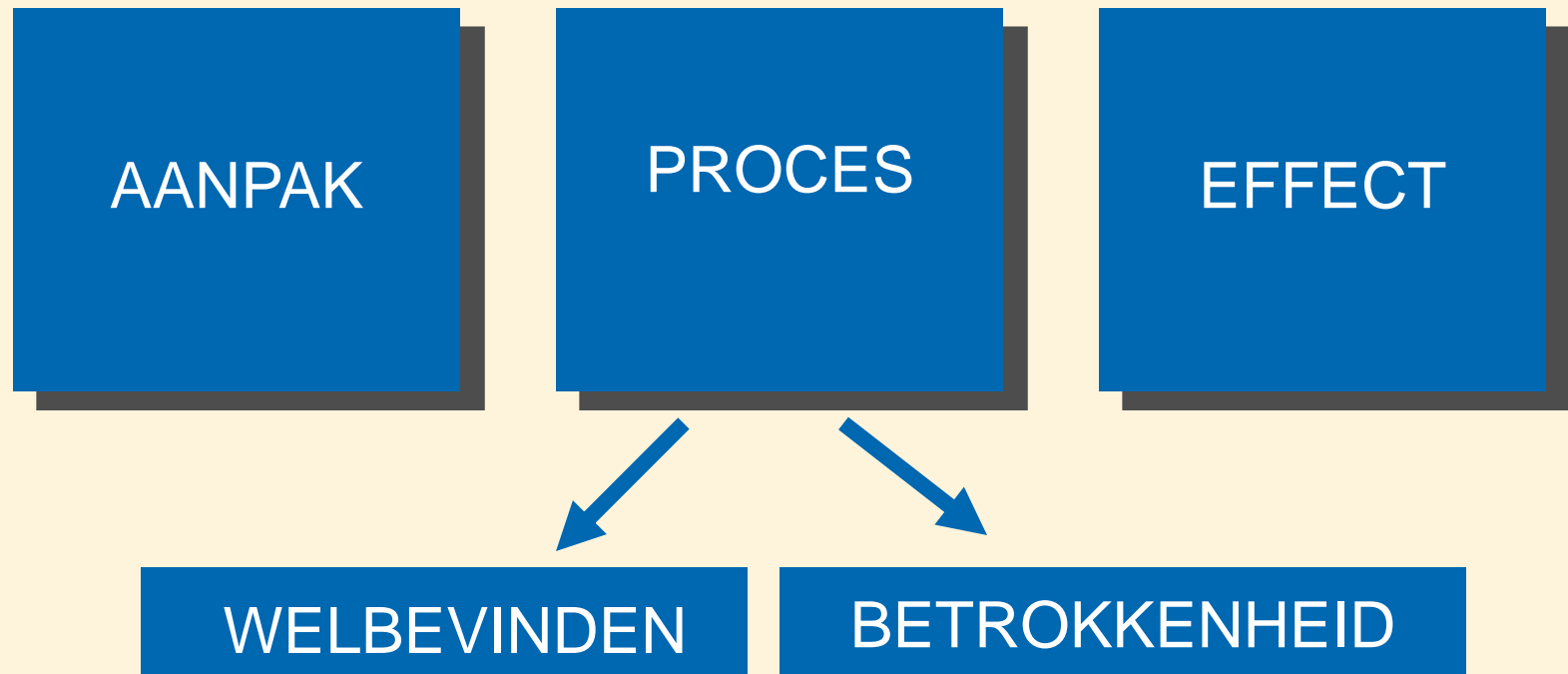
Onderwijskwaliteit

AANPAK

Materialen
Ratio kinderen/leerkracht
Klasklimaat
Leerkrachtstijl
...

EFFECT
outcomes

Onderwijskwaliteit

Betrokkenheid

Wanneer kinderen

- Geconcentreerd, gefocust zijn
- Geïnteresseerd, gemotiveerd, gefascineerd zijn
- Mentaal actief zijn
- Sensaties en betekenissen ten volle ervaren
- Genieten van de voldoening ~ exploratiedrang
- Aan de grenzen van hun mogelijkheden functioneren

... dan weten we dat ze cognitief ontwikkelen

Betrokkenheidssignalen

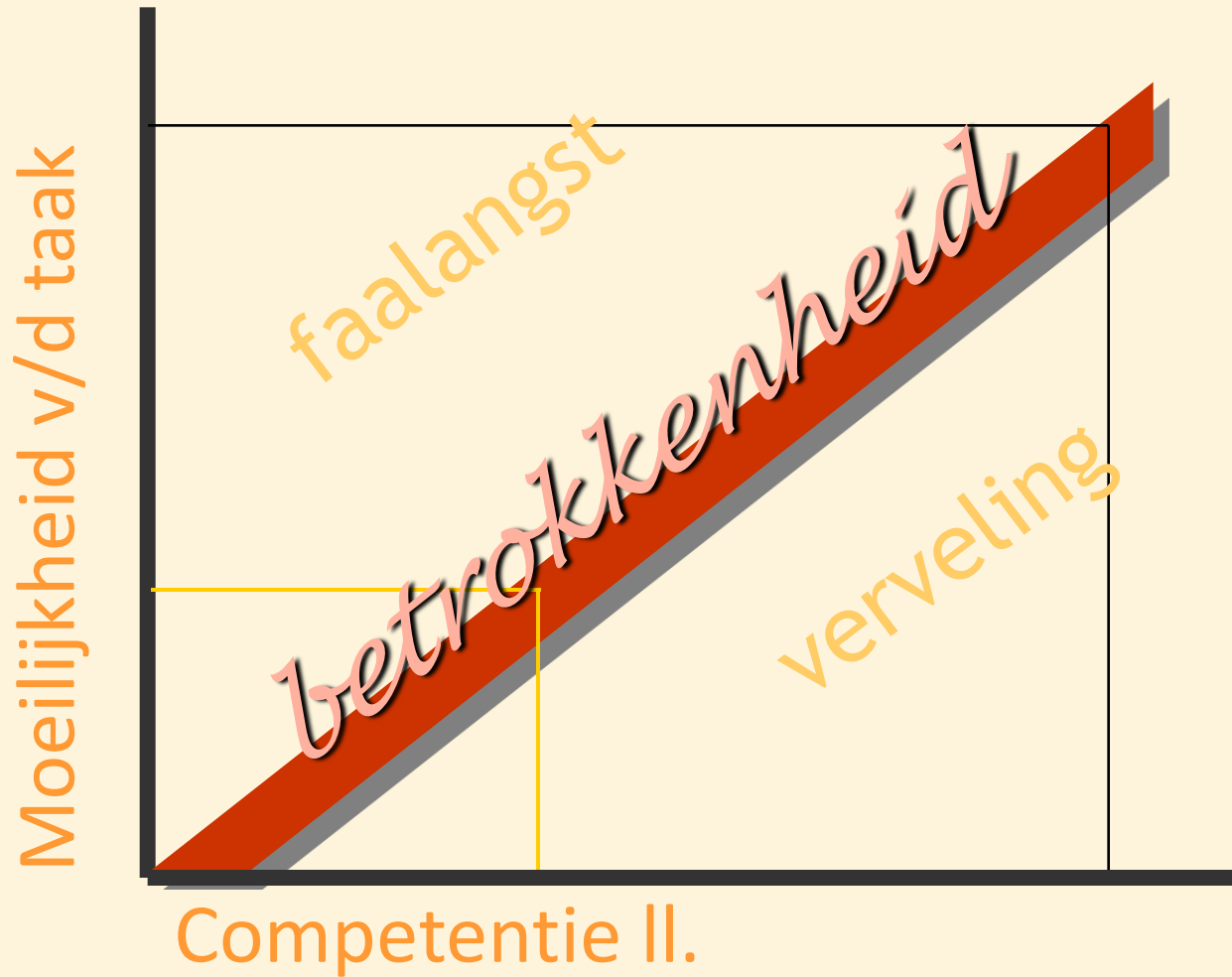
- Concentratie
- Energie
- Complexiteit & creativiteit
- Mimiek & houding
- Persistentie
- Nauwkeurigheid
- Reactietijd
- Verwoording
- Voldoening

'Zone van de Naaste Ontwikkeling (ZNO)'

Onderzoeksvragen

En Welbevinden dan?! ...

Zich
goed in
haar vel
voelen ...

Of net iets
minder ...

En Welbevinden dan?! ...

Wanneer kinderen

- Zich thuis voelen
- Spontaan zijn
- Ontspannen en aanspreekbaar zijn
- Zelfvertrouwen tonen
- Vitaliteit uitstralen
- Kunnen genieten
- In voeling zijn met zichzelf

... dan weten we dat ze ontwikkelen
als persoon

Deelnemers (steekproef)

- 8 scholen
- met groot % 'doelgroepkinderen.'
(lage SES; 2^e taal = Ned.)
- 3e, 4^e en 6e ljr. (21 klassen)
- 10 'focus kinderen' / klas

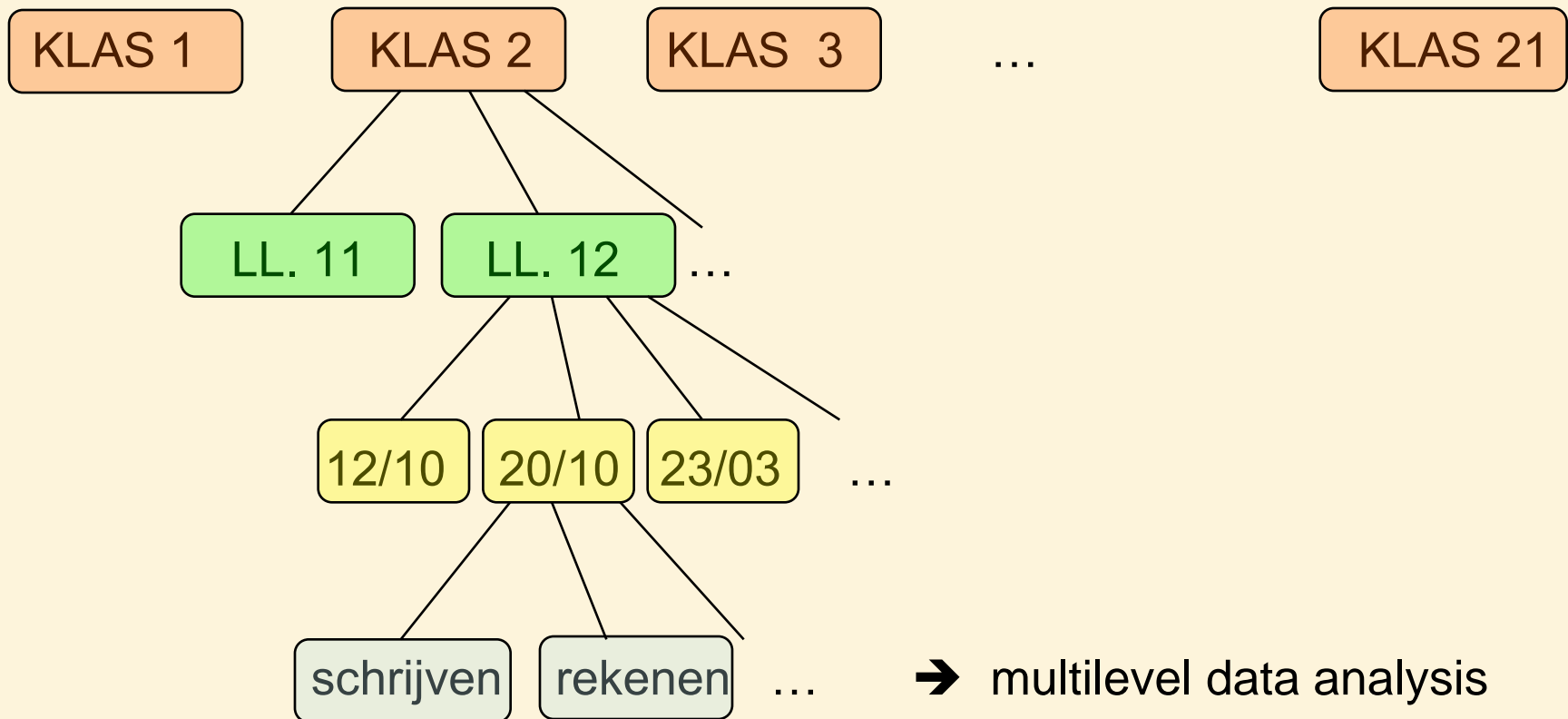
Onderzoeksvragen

Metingen - Betrokkenheid

- Systematische observatie van elk 'focuskind' gedurende twee minuten
- Score op 5 puntenschaal: **VOORBEELDEN**
 - (1) Geen activiteit
 - (2) Onderbroken activiteit
 - (3) Activiteit zonder intensiteit (routine)
 - (4) Activiteit met intense momenten
 - (5) Constante intense activiteit
- > **Leuvense Betrokkenheidsschaal (LBS; Laevers, 1994)**
- Op \neq momenten (dagen, lessen, activiteiten)
 - ➔ $n = 1802$

Datastructuur

→ multilevel data analysis

Onderzoeksvragen

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze intenser en boeiender wordt

(Affectieve) Sensitiviteit

Tussenkomsten die tegemoet komen aan de emotionele basisbehoeftes van kinderen

Autonomie verlenen

Tussenkomsten die initiatieven van lln. positief onthalen

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze interessanter wordt

- Tusse (Bij het lezen van de klok)
Lkr: " 07:5 zie ik niet graag staan. Wat moet het wel zijn?"
Ll: "Ik weet het niet".
Lkr: 'Denk eens terug aan gisteren. Hoe noteer ik twee euro en zeven cent?"
Ll: "2,07"
- Tuss Lkr: "Kijk eens terug naar je oefening."
Ll: (wist 07:5 en noteert 07:05)

Toelichting:

De leerkracht stelt doelgerichte vragen, waardoor de leerling inziet waarom zijn antwoord foutief is. De leerling ontdekt, door de tussenkomst van de leerkracht, het correcte antwoord.

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze boeiender wordt

Lkr: "Zien jullie nog iets op de wandplaat?"

Kd: (De kleuters kijken naar de wandplaat. Sommige fronsen hun voorhoofd.)

Lkr: "Ik denk dat jullie allemaal nog iets zien. Wat staat er op Sints hoofd? "

Kd (onmiddellijk gaan vier vingers in de lucht): "Een speciale hoed".

Lkr: Deze hoed heeft ook een speciale naam. Wie kent deze naam?

Kd: "Een mijter"

Toelichting:

Zet aan tot mentale activiteit: de leerkracht stelt vragen waardoor alle kleuters gaan nadenken.

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze intenser en boeiender wordt

(Affectieve) Sensitiviteit

Tussenkomsten die tegemoet komen aan de emotionele basisbehoeftes van kinderen

Autonomie verlenen

Tussenkomsten die initiatieven van lln. positief onthalen

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze intenser en boeiender wordt

(Affectieve) Sensitiviteit

Tussenkomsten die tegemoetkomen aan de emotionele behoeften van de leerlingen

(Bij het inkleuren van het kunstwerk)

Lkt: "Arthur, ik zie dat je kleurtalent hebt. Het is echt een prachtige tekening."

Ll: (Kijkt trots naar zijn kunstwerk en wrijft er eens over. Lacht naar de leerkracht en kijkt rondom zich).

Toelichting:

De leerling geniet van de aandacht die hij krijgt. Hij voelt de bevestiging dat hij goed bezig is, waardoor hij voldoening heeft.

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze intenser en boeiender wordt

(Affectieve) Sensitiviteit

Tussenkomsten die tegemoet komen aan de emotionele basisbehoeftes van kinderen

Autonomie verlenen

Tussenkomsten die initiatieven van lln. positief onthalen

Me

(Leerkracht leest brief voor de Sint)

Lkr: "Maar dat moet je niet vertellen aan de Sint. Jouw alinea is ook nog veel te kort. Vijf lijntjes en niet meer of minder."

Ll: (Zucht)

Tussenko

Toelichting:

De leerlingen krijgen hele duidelijke richtlijnen voor het schrijven van de brief en mogen daar niet van afwijken. Eigen creativiteit en originaliteit is niet toegestaan. Het kind zet een stap, maar de leerkracht wijst zijn/haar inbreng af. De activiteit, de werkwijze en het eindproduct liggen vast en er mag niet van afgeweken worden.

Tussenko

Autonomie verlenen

Tussenkomsten die initiatieven van lln. positief onthalen

Me

Lkr: "Zijn het misschien andere afspraken vandaag? Je weet toch dat je je vinger in de lucht moet steken alvorens te antwoorden? Als iedereen zomaar door elkaar begint te praten, begrijpen we elkaar niet meer."

Toelichting:

De leerkracht verwijst naar vooropgestelde afspraken en regels en doet hierbij een beroep op de redelijkheid van de leerlingen.

Tussenkomen...
Tussenkomen...
Ze verwijst niet enkel naar de afspraak, maar legt ook uit waarom deze afspraak belangrijk is.

Autonomie verlenen

Tussenkomen die initiatieven van lln. positief onthalen

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze intenser en boeiender wordt

(Affectieve) Sensitiviteit

Tussenkomsten die tegemoet komen aan de emotionele basisbehoeftes van kinderen

Autonomie verlenen

Tussenkomsten die initiatieven van lln. positief onthalen

Metingen – Leerkrachtstijl voorbeelditems

Stimulerend tussenkomen (n = 5)

Geeft geen of niet effectieve impulsen tot denken

1 2 3 4 5 6

Lokt denkactiviteit uit met rake vragen en commentaren

(Affectieve) sensitiviteit (n = 6)

Bekritiseert en ontmoedigt

1 2 3 4 5 6

Bevestigt de ll. in zijn persoon of kunnen

Autonomie verlenen (n = 5)

Gaat niet in op wat ll.n. als interesse aangeven

1 2 3 4 5 6

Beluistert wat ll.n. willen en gaat in op hun suggesties

Metingen – Leerkrachtstijl

Stimulerend tussenkomen

Tussenkomsten die de activiteit 'rijker' maken, zodat deze intenser en boeiender wordt

(Affectieve) Sensitiviteit

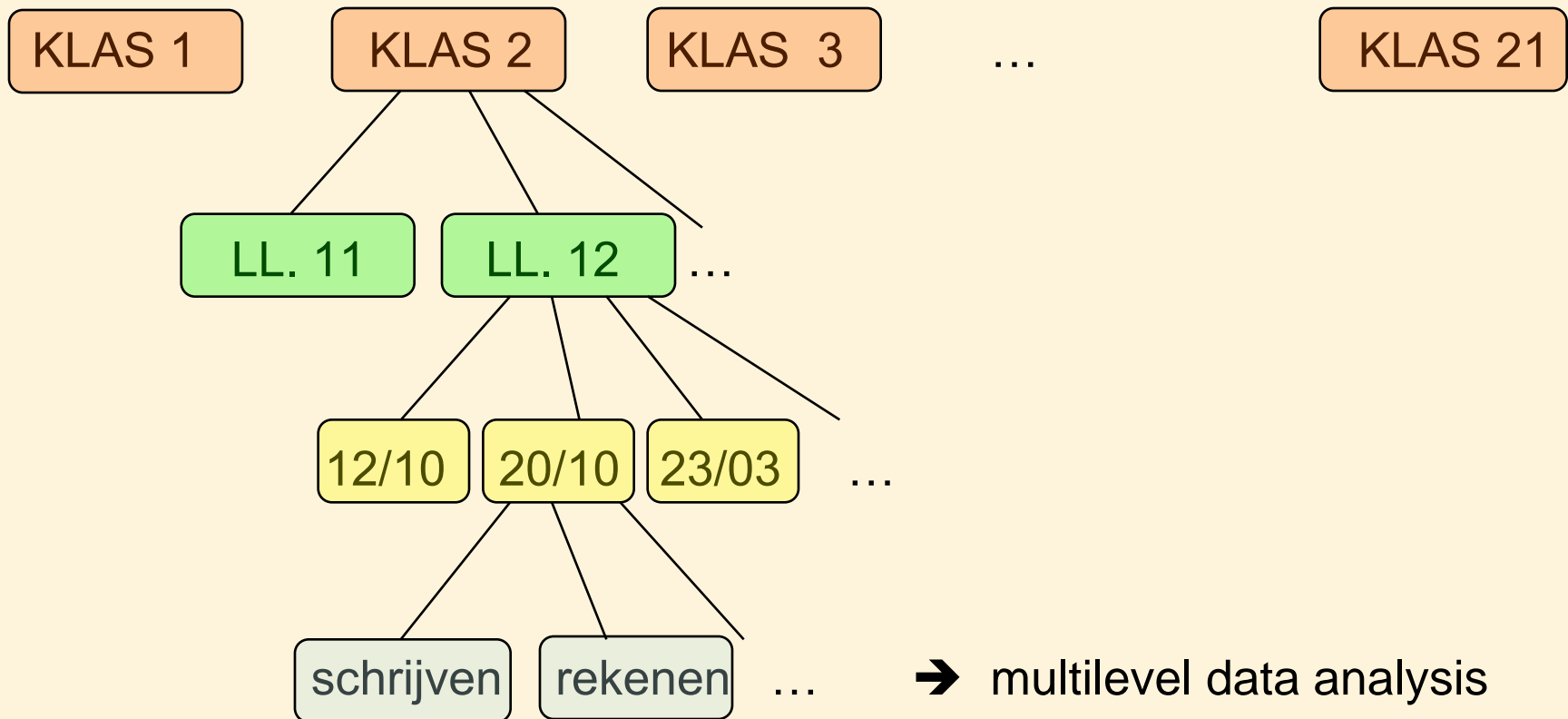
Tussenkomsten die tegemoet komen aan de emotionele basisbehoeftes van kinderen

Autonomie verlenen

Tussenkomsten die initiatieven van lln. positief onthalen

Geobserveerd op \neq momenten (dagen, lessen, activiteiten) → $n = 67$ (21 klassen)

Datastructuur

Metingen – Lkr.stijl

Itemscores 6 puntenschaal

→ gemiddelde (n = 16) ($\alpha = .92$)

	<i>M (range) (n = 67)</i>	Sensitiviteit	Autonomie	alpha
Stimuleren	4.15 (2.60 – 6.00)	$r = .79^*$	$r = .65^*$.83 (n = 5)
Sensitiviteit	4.30 (2.75 – 6.00)		$r = .74^*$.87 (n = 6)
Autonomie	3.88 (2.00 – 5.68)			.68 (n = 5)

* $p < .001$

Metingen – Klasklimaat

Algemene sfeer

Sfeer, algemeen welbevinden in de klasgroep

Relaties tussen kinderen

Kwaliteit van interacties/relaties tussen kinderen

Relaties met de leerkracht

Kwaliteit van interacties/relaties tussen kinderen en leerkracht

Structuur en regels

vlotte klasorganisatie, management, afspraken en regels

voorbeelditems

Algemene sfeer (n = 3)

Er heerst een onrustige, rumoerige sfeer in de groep [...]

1 2 3 4 5 6

Er heerst een ontspannen sfeer in de groep [...]

Relaties tussen kinderen (n = 4)

Er zijn vaak conflicten: kinderen zien alleen hun eigen belang, storen de anderen in hun activiteit, brengen geen geduld op, tonen zich onverdraagzaam en ruziën daarom vaak.

1 2 3 4 5 6

De kinderen gaan op een positieve manier met elkaar om: ze zoeken elkaar op, overleggen, bieden elkaar hulp, zijn bereid tot compromissen en lossen conflicten op een faire manier op.

Relaties met de leerkracht (n = 4)

Leerlingen en leerkracht hebben geen affectieve band elkaar: emoties komen in de communicatie niet aan bod [...]

1 2 3 4 5 6

De meeste leerlingen hebben een vertrouwensband met de leerkracht: emoties worden gecommuniceerd [...]

Structuur & regels (n = 3)

De leerlingen tornen voortdurend aan de groepsregels en proberen uit hoe ver ze kunnen gaan.

1 2 3 4 5 6

De leerlingen respecteren de groepsregels (bijv. regels omtrent bergen van materiaal, elkaar laten uitroepen, ...)

Metingen – Klasklimaat

Algemene sfeer

Sfeer, algemeen welbevinden in de klasgroep

Relaties tussen kinderen

Kwaliteit van interacties/relaties tussen kinderen

Relaties met de leerkracht

Kwaliteit van interacties/relaties tussen kinderen en leerkracht

Structuur en regels

vlotte klasorganisatie, management, afspraken en regels

Geobserveerd op \neq momenten (dagen, lessen, activiteiten) → $n = 73$ (21 klassen)

Metingen – Klasklimaat

Itemscores 6 puntenschaal

→ gemiddelde (n = 14) ($\alpha = .92$)

	<i>M (range) (n = 73)</i>	LIn.	LIn.-lkr.	Structuur	alpha
Sfeer	4.22 (2.33 – 5.67)	$r = .69^*$	$r = .80^*$	$r = .69^*$.80 (n = 3)
LIn.	4.42 (2.75 – 5.50)		$r = .64^*$	$r = .55^*$.85 (n = 4)
LIn.-lkr.	4.15 (2.33 – 5.88)			$r = .55^*$.70 (n = 4)
Structuur	4.32 (2.33 – 6.00)				.81 (n = 3)

* $p < .001$

Metingen – Stijl & Klimaat

FACTOR ANALYSE

	Item scores	
	Lading	R ²
Stijl		68%
Stimuleren	.85	
Sensitiviteit	.85	
Autonomie	.79	
Klimaat		
Sfeer	.89	
LIn.	.72	
LIn.-lkr.	.90	
Structuur	.72	

Onderzoeksvragen

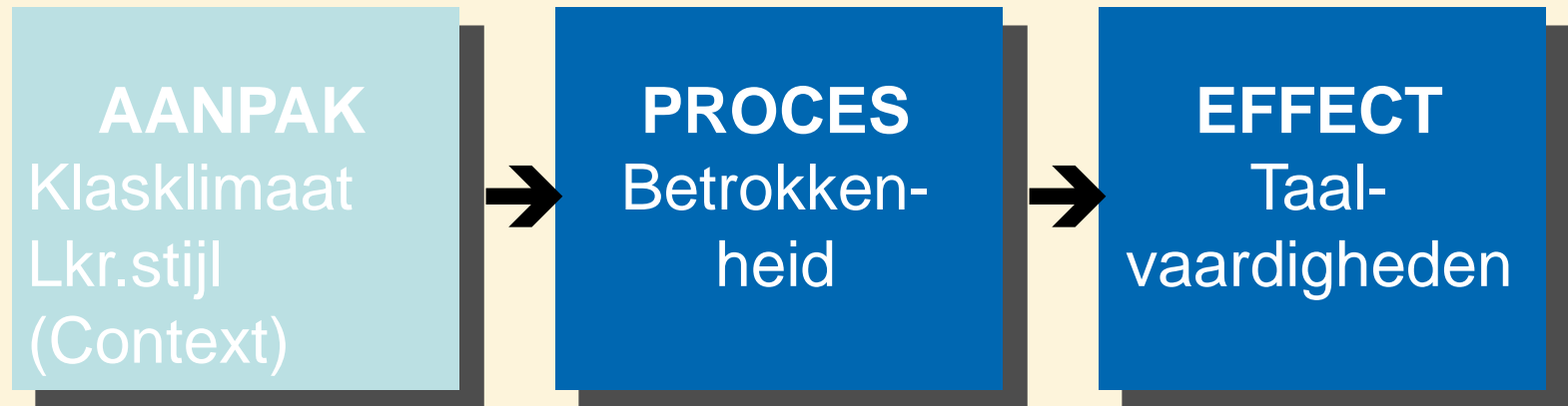

Metingen – Taalvaardigheden

- VLOT [Volgsysteem Lager Onderwijs Taalvaardigheid; Colpin e.a., 1997]
- Selectie testen:
 - Beschikbaarheid begin en einde ljr.
 - ‘leerwinst’
 - Luisteren
 - Lezen
 - Schrijven
 - Spreken(niet in 3^e ljr.)
- Z-scores ~ *M* & *SD* in 3^e, 4^e, 6^e ljr.

Bevindingen

(1) Voorspelling van taalvaardigheden
door betrokkenheid

(1) Voorspelling van taalvaardigheden door betrokkenheid

<i>In cellen:</i> <i>B(SE)</i>	Einde schooljaar			
	Luisteren (n = 199)	Lezen (n = 202)	Schrijven (n = 200)	Spreeken (n = 74)
Taalvaardigheid begin schooljaar	0.312*** (0.066)	0.457*** (0.063)	0.211*** (0.063)	0.329** (0.125)

Geobserveerde
betrokkenheid

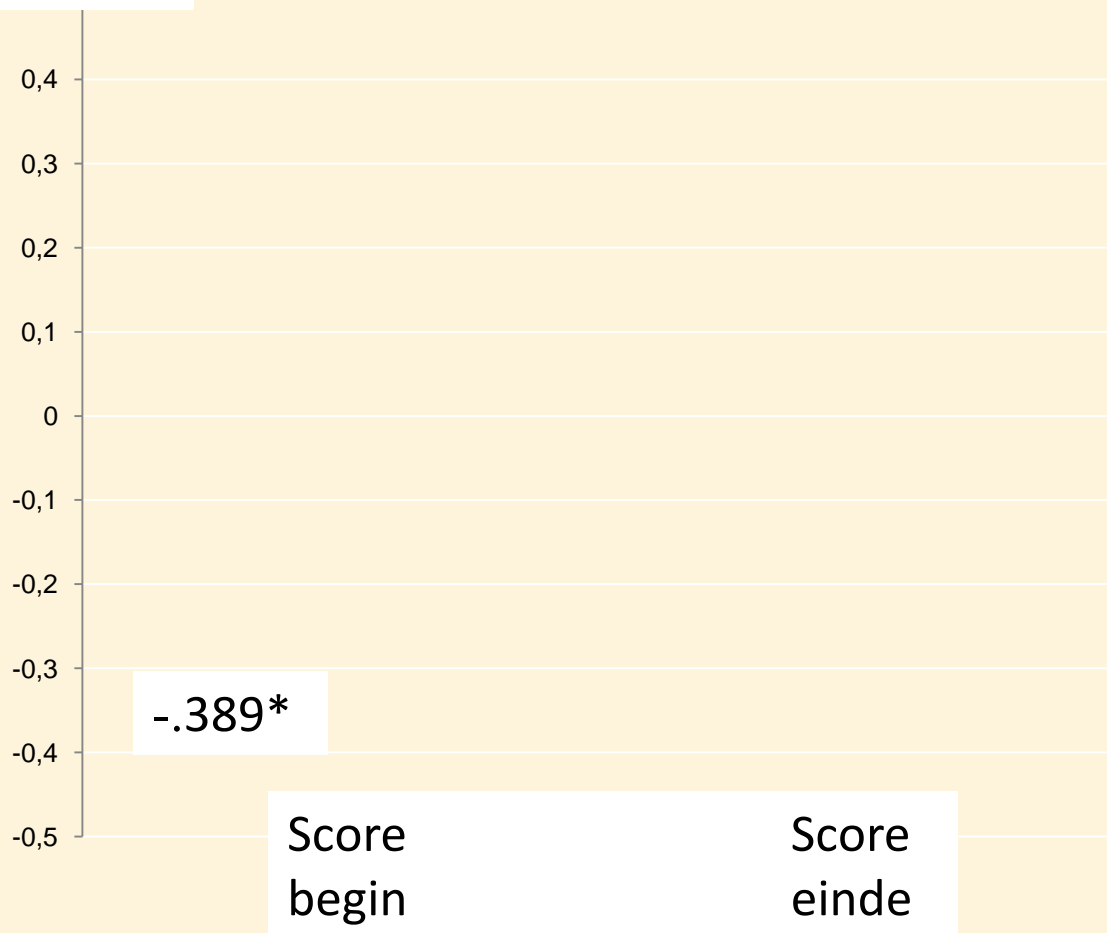
* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

(1) Voorspelling van taalvaardigheden door betrokkenheid

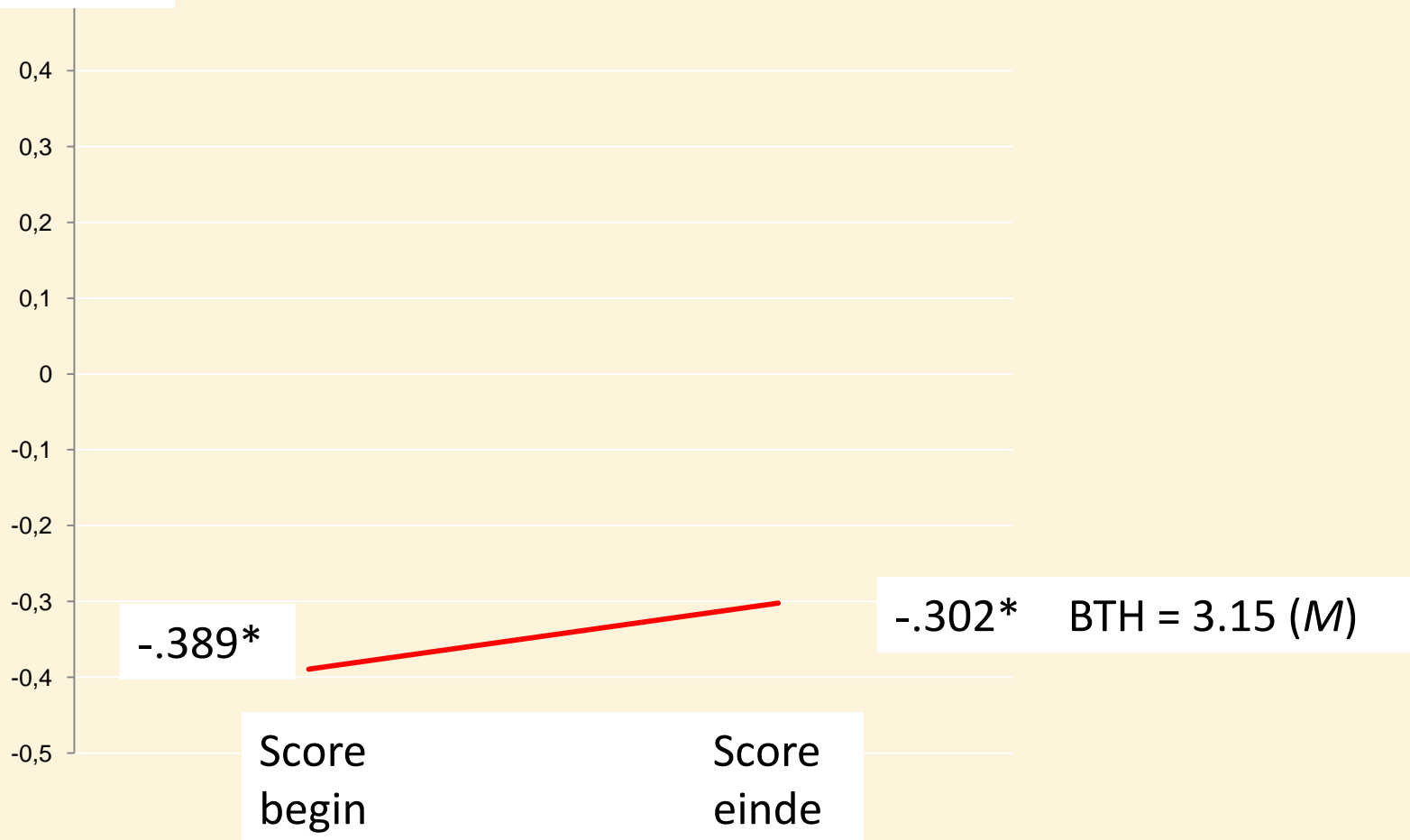
<i>In cellen:</i> <i>B(SE)</i>	Einde schooljaar			
	Luisteren (n = 199)	Lezen (n = 202)	Schrijven (n = 200)	Spreeken (n = 74)
Taalvaardigheid begin schooljaar	0.312*** (0.066)	0.457*** (0.063)	0.211*** (0.063)	0.329** (0.125)
Geobserveerde betrokkenheid	0.389** (0.144)	0.615*** (0.132)	0.224 (0.141)	0.688* (0.321)

* $p < .05$. ** $p < .01$. *** $p < .001$.

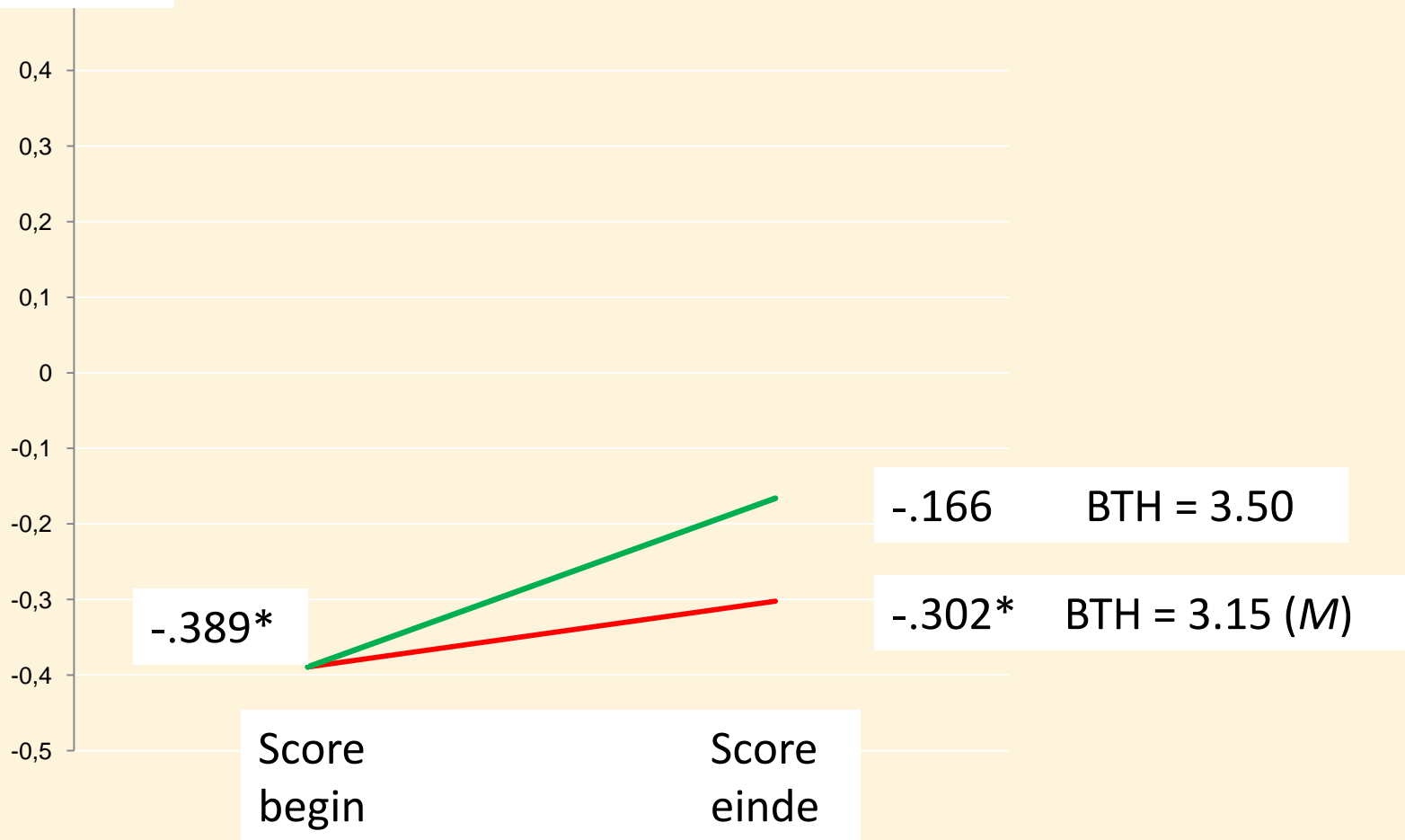
Normscore Luisteren

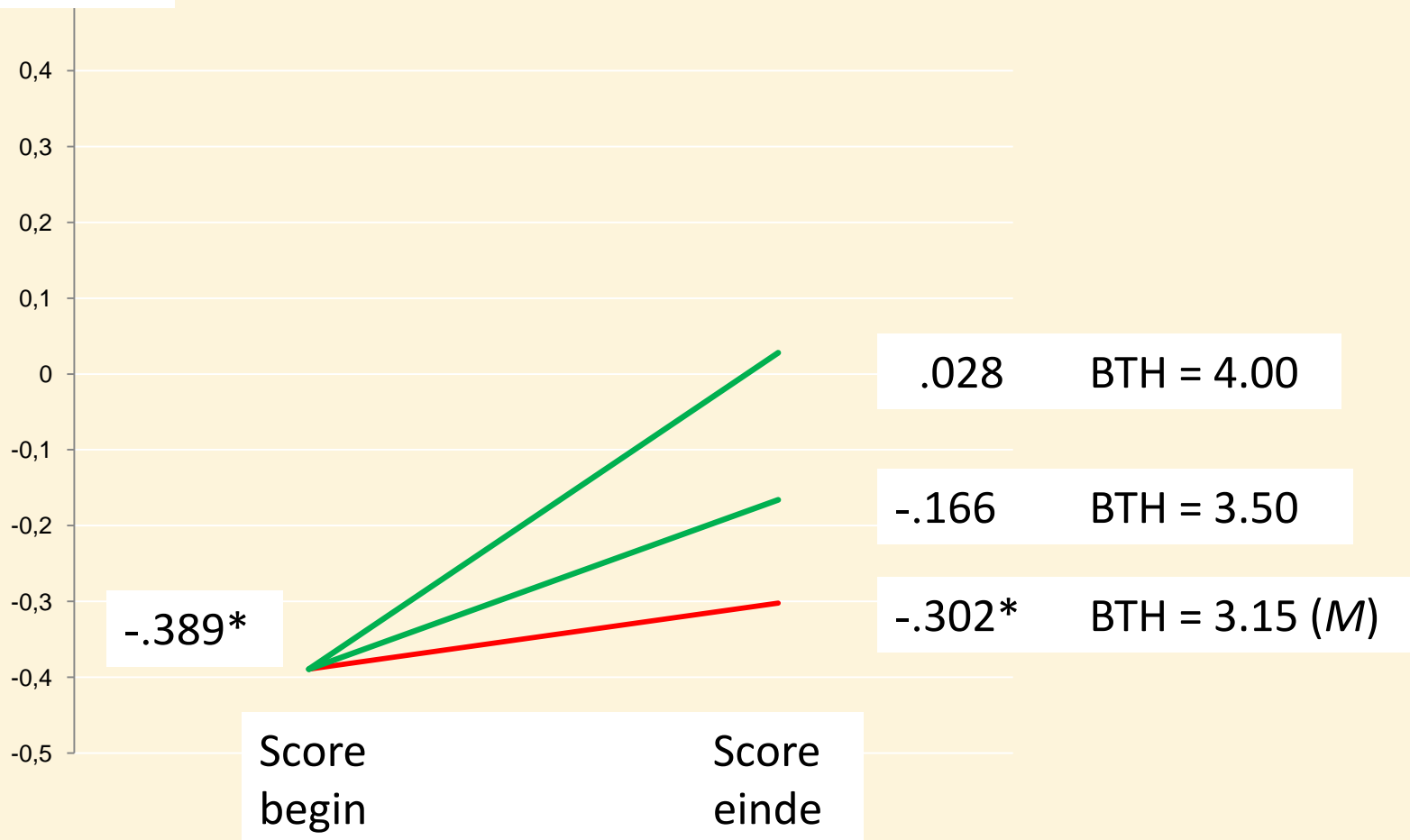
Normscore Luisteren

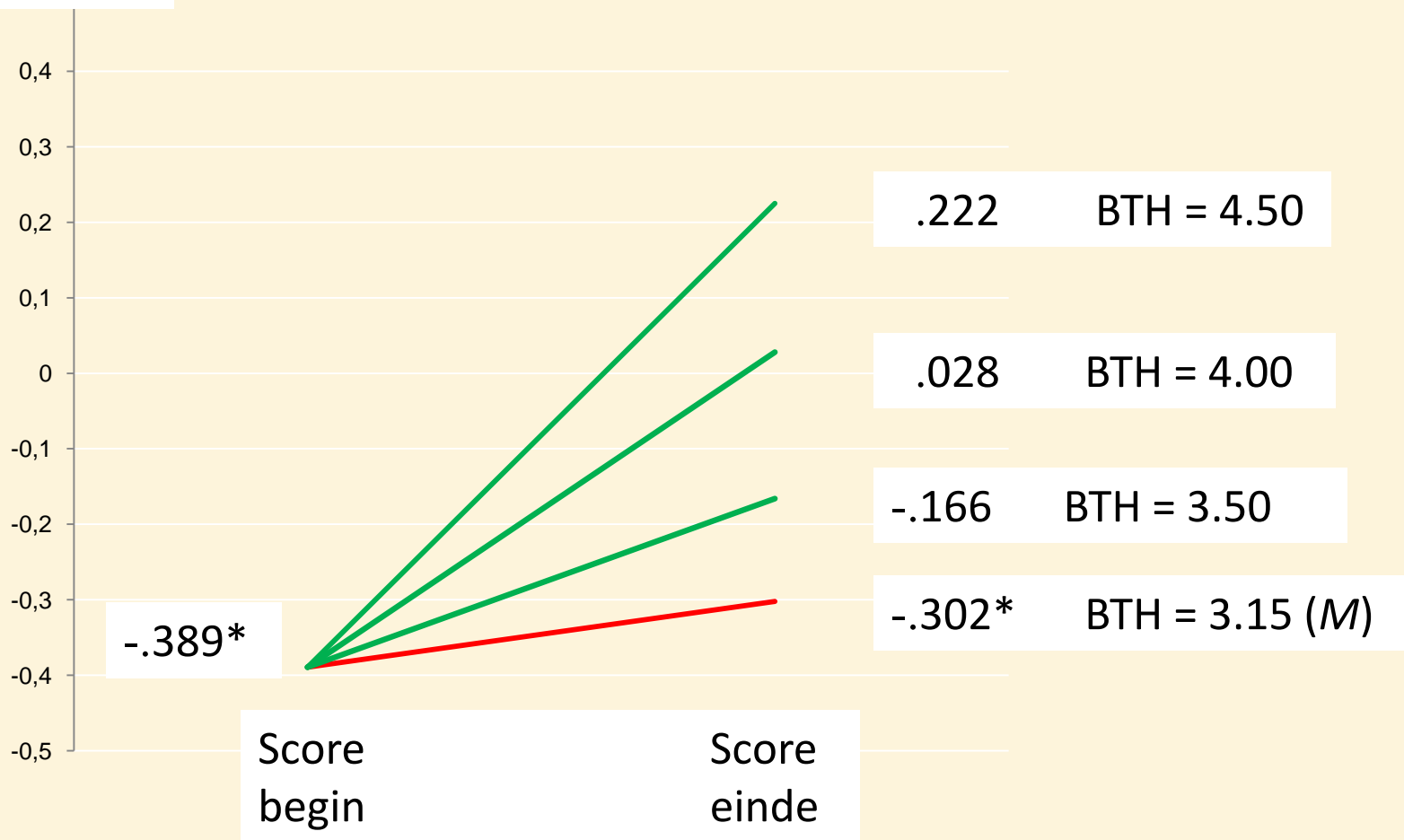
Normscore Luisteren

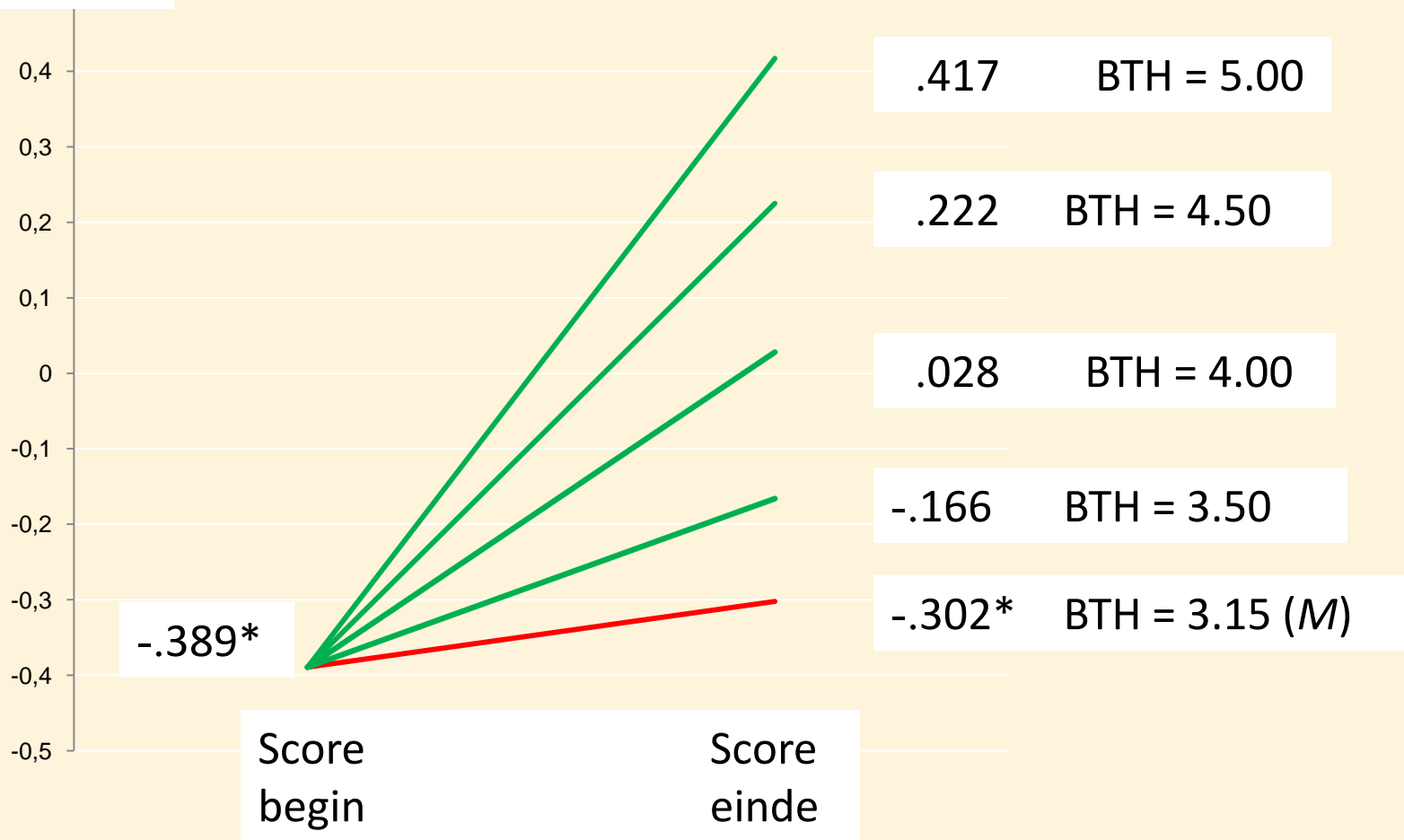
Normscore Luisteren

Normscore Luisteren

Normscore Luisteren

(1) Voorspelling taalvaardigheden door betrokkenheid

Protectieve Rol ?!

	Score begin	Score einde, naargelang betrokkenheid				
		(3.15)	3.50	4.00	4.50	5.00
Luisteren	-.389**	-.302**	-.166	.028	.222	.417
Lezen						
Schrijven						
Spreken						

(1) Voorspelling taalvaardigheden door betrokkenheid

Protectieve Rol ?!

	Score begin	Score einde, naargelang betrokkenheid				
		(3.15)	3.50	4.00	4.50	5.00
Luisteren	-.389**	-.302**	-.166	.028	.222	.417
Lezen	-.646***	-.351**	-.079	.311	.701**	1.09***
Schrijven						
Spreken						

(1) Voorspelling taalvaardigheden door betrokkenheid

Protectieve Rol ?!

	Score begin	Score einde, naargelang betrokkenheid				
		(3.15)	3.50	4.00	4.50	5.00
Luisteren	-.389**	-.302**	-.166	.028	.222	.417
Lezen	-.646***	-.351**	-.079	.311	.701**	1.09***
Schrijven	-.213*	-.115				
Spreken						

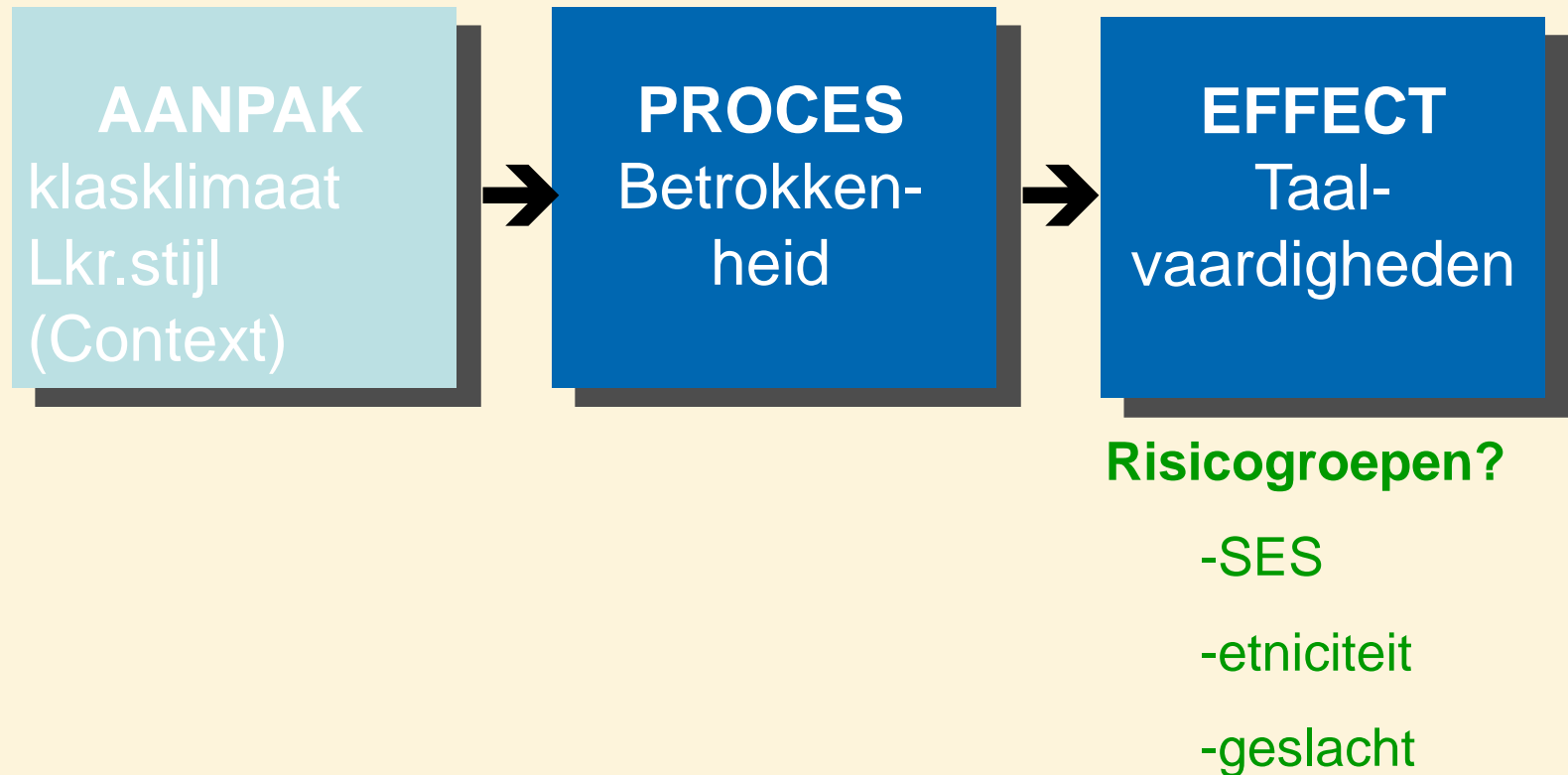
(1) Voorspelling taalvaardigheden door betrokkenheid

Protectieve Rol ?!

	Score begin	Score einde, naargelang betrokkenheid				
		(3.15)	3.50	4.00	4.50	5.00
Luisteren	-.389**	-.302**	-.166	.028	.222	.417
Lezen	-.646***	-.351**	-.079	.311	.701**	1.09***
Schrijven	-.213*	-.115				
Spreeken	-.840*	-1.181**	-.940*	-.595	-.251	.093

Bevindingen

(2) risico voor taalachterstand ?

(2) Risico voor taalachterstand ?

<i>In cellen: B(SE)</i>	Luisteren	Lezen	Schrijven	Spreeken
Hoofdeffecten				
Geslacht	-0.033 (0.134)	-0.210 (0.124)	-0.188 (0.125)	-0.341 (0.256)
SES	0.022 (0.026)	0.021 (0.025)	0.014 (0.027)	0.022 (0.064)
Etniciteit	0.250 (0.211)	-0.030 (0.195)	0.137 (0.199)	-0.182 (0.515)

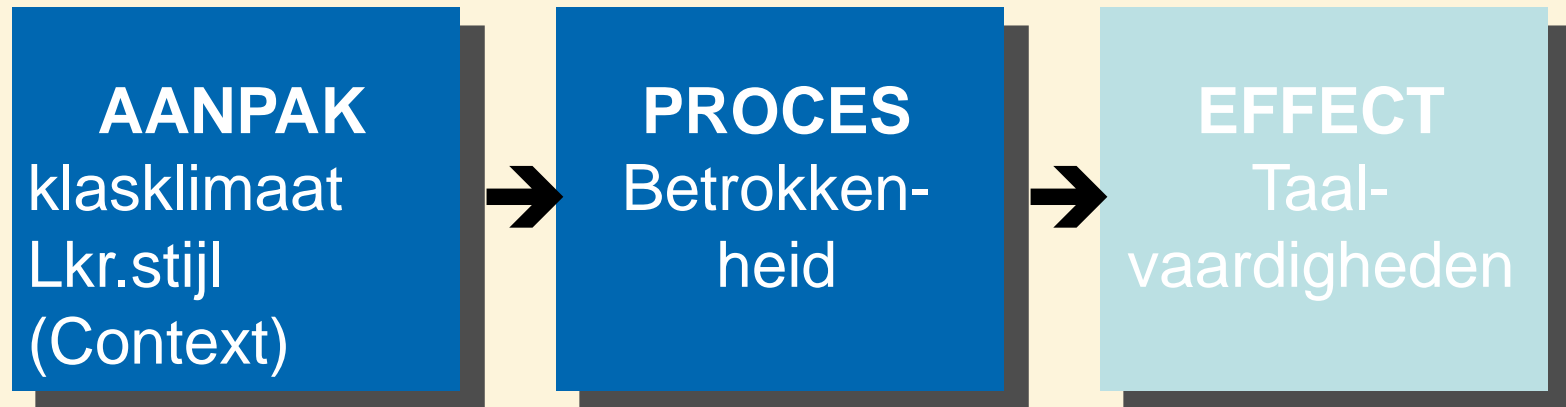
Bevindingen

(3) Voorspelling van geobserveerde betrokkenheid door aanpak

Zijsprong

(3) Voorspelling van betrokkenheid & welbevinden door aanpak ?

	Variantie op klasniveau
Betrokkenheid (observatie)	14%
Welbevinden (Iln.)	1 - 5%

	B	(SE)
CONSTANT	3.176	(0.033)
Algemeen	0.218**	(0.037)

Note. 35% explained variance at class and day level.

* $p < .01$. ** $p < .001$.

	B	(SE)
CONSTANT	3.176	(0.033)
Algemeen	0.218**	(0.037)
Dimensies		
Stimuleren	0.112**	(0.029)
Sensitiviteit	0.085*	(0.031)
Autonomie	0.087*	(0.031)

Note. 35% explained variance at class and day level.

* $p < .01$. ** $p < .001$.

	B	(SE)
CONSTANT	3.176	(0.033)
Algemeen	0.218**	(0.037)
Dimensies		
Stimuleren	0.112**	(0.029)
Sensitiviteit	0.085*	(0.031)
Autonomie	0.087*	(0.031)
Sfeer	0.200**	(0.030)
Lln.	0.146**	(0.042)
Lln.-lkr.	0.158**	(0.033)
Structuur	0.111**	(0.026)

Note. 35% explained variance at class and day level.

* $p < .01$. ** $p < .001$.

Bevindingen

(4) Risico voor lage betrokkenheid ?

Risicogroepen?

- SES
- ethniciteit
- geslacht

(4) Risico voor lage betrokkenheid ?

<i>In cellen: B (SE)</i>	SES	Geslacht	Etniciteit
hoofdeffect	0.005 (0.011)	-0.121* (0.059)	-0.024 (0.091)

(4) Risico voor lage betrokkenheid ?

Protectieve rol aanpak ?

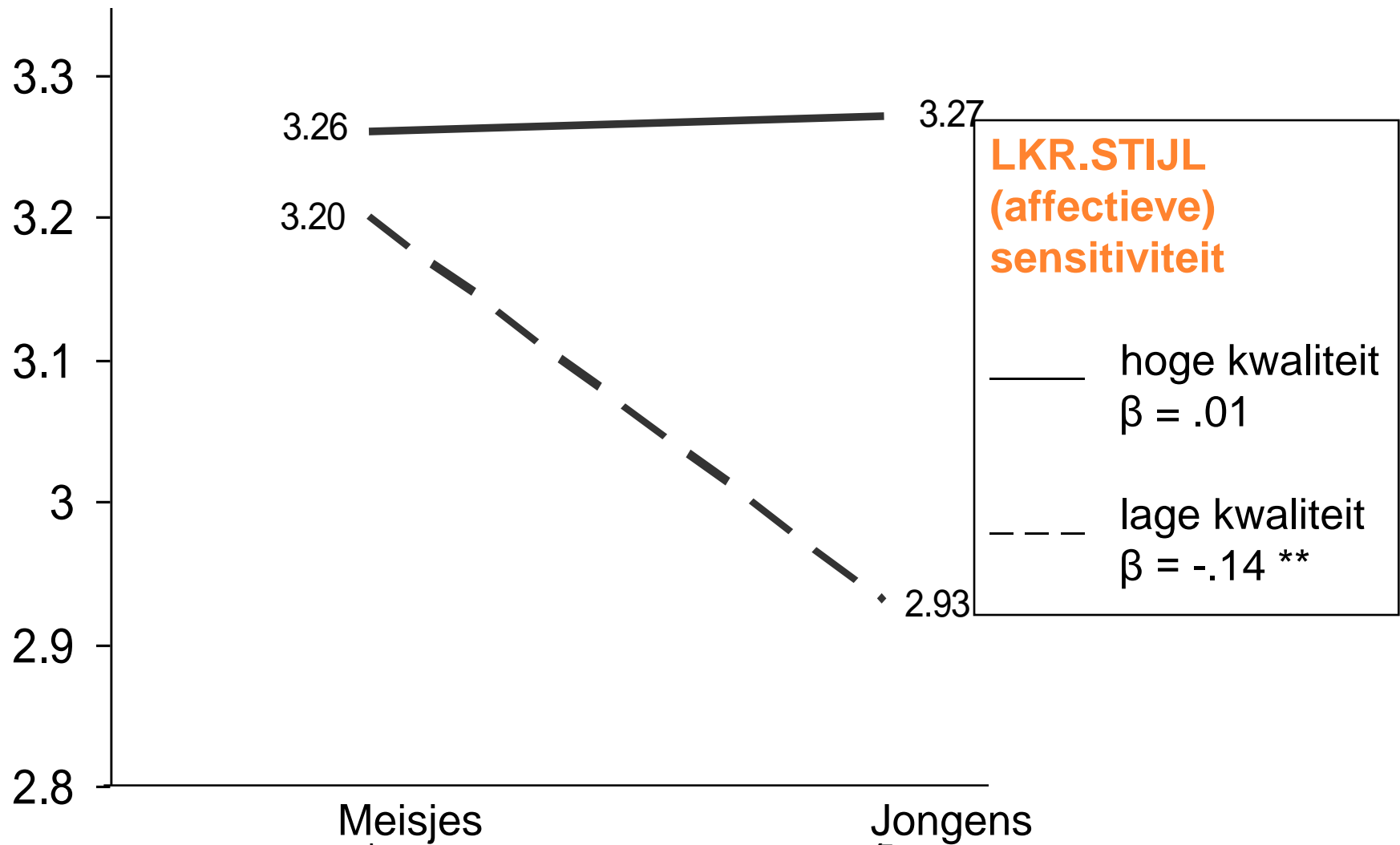
<i>In cellen: B (SE)</i>	SES	Geslacht	Etniciteit
hoofdeffect	0.005 (0.011)	-0.121* (0.059)	-0.024 (0.091)
Interactie-effecten <i>(selection)</i>			

(4) Risico voor lage betrokkenheid ?

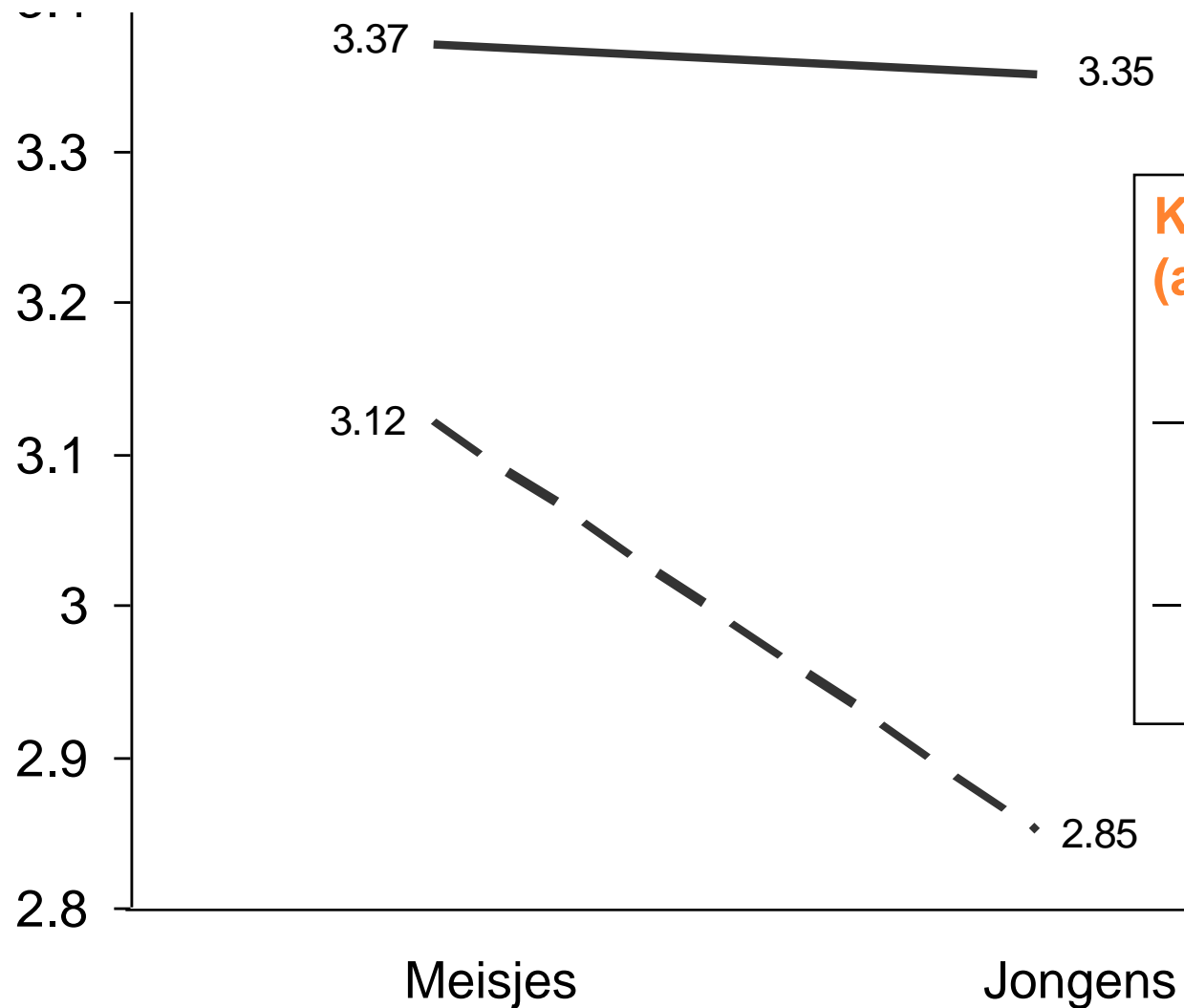
Protectieve rol aanpak ?

<i>In cellen: B (SE)</i>	SES	Geslacht	Etniciteit
hoofdeffect	0.005 (0.011)	-0.121* (0.059)	-0.024 (0.091)
Interactie-effecten			
<i>(selection)</i>			
(Affectieve)		0.113*	
sensitiviteit		(0.052)	
Algemene sfeer		0.136*	
		(0.064)	

(geobserveerde)
betrokkenheid

(geobserveerde)
betrokkenheid

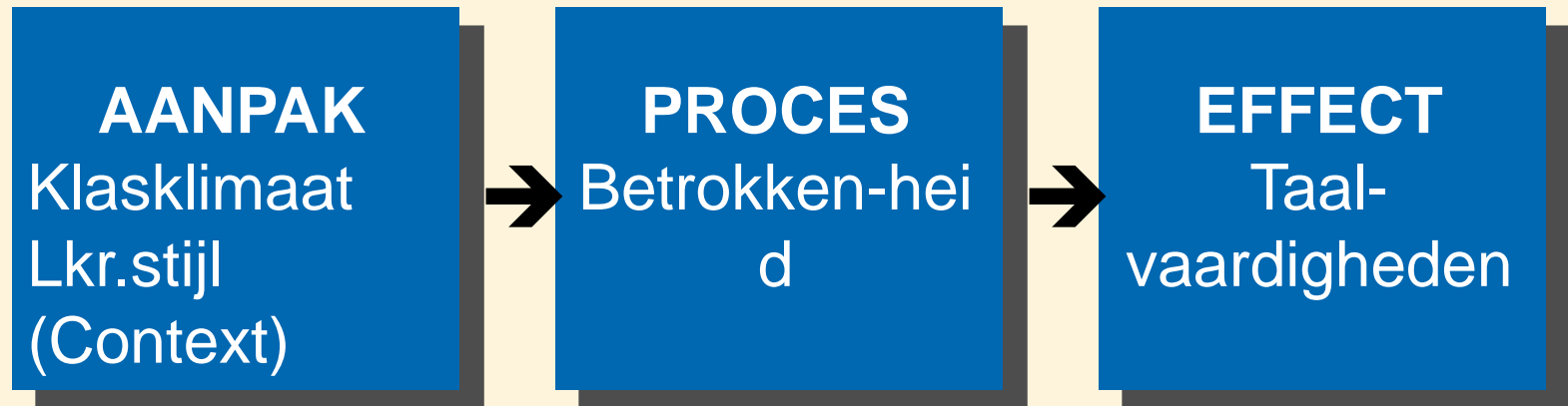
**KLASKLIMAAT
(algemene sfeer)**

— hoge kwaliteit
 $\beta = -.01$

- - - lage kwaliteit
 $\beta = -.14^{**}$

Conclusie

Bevestiging voor het procesgerichte onderwijsmodel:

Conclusie

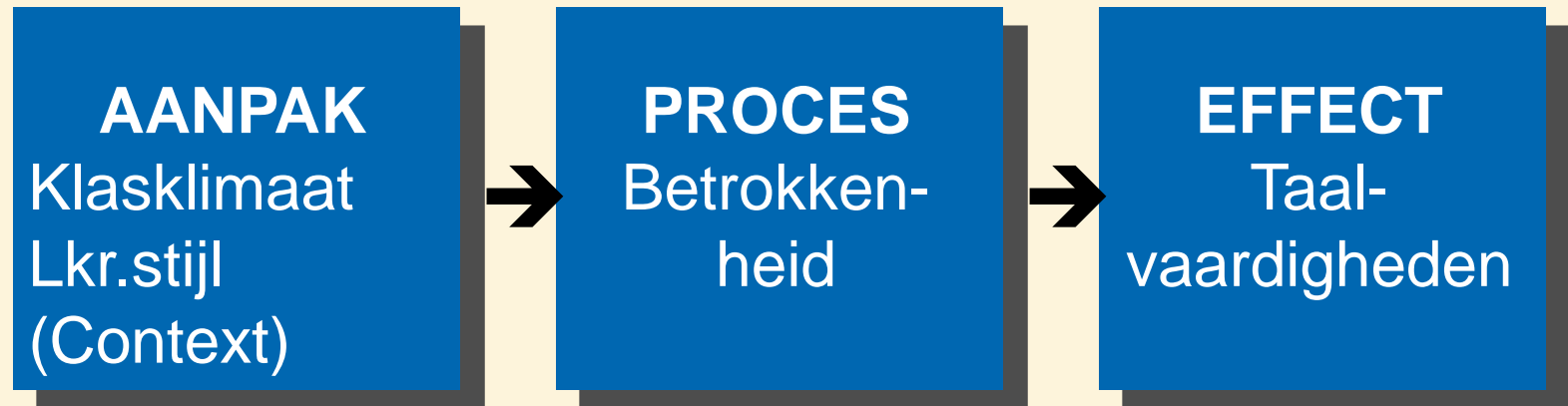
Bevestiging voor het procesgerichte onderwijsmodel:

→ Betrokkenheid als mediator
→ Extra direct effect
(affectieve) sensitiviteit lkr.

Conclusie

Bevestiging voor het procesgerichte onderwijsmodel:

➔ **PRAKTISCHE IMPLICATIES!**

Beperkingen studie

Suggesties toekomstig onderzoek

- **Generaliseerbaar ?**
 - Andere steekproeven (bijv. non-at-risk)
 - Andere outcomes
- **Methodebias ? (aanpak ~ betrokkenheid)**
MAAR
 - Interactie-effecten
 - Associaties betrokkenheid en leerwinst

Bedankt voor uw aandacht !

Vragen?

Contact:
evelien.buyse@ped.kuleuven.be

